

IT-TIELET SENA L-ISTUDJI SOĊJALI (Option) IL-HIN: Siegħa u nofs

L-Isem: _____

Il-Klassi: _____

Din il-karta tal-eżami fiha Erba' Taqsimiet (A, B, C u D). L-istudenti jridu jwieġbu t-Taqsimiet KOLLHA. Il-marki għal kull Taqsima jidhru bejn il-parentesi. Ikteb it-tweġibiet tat-Taqsimiet A, B u D fuq karta separata.

Taqsima A: Aqra sew is-silta li ġejja u wara wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA dwarha.

Il-midja soċjali hija fenomenu ġdid fil-qasam tal-mezzi ta' komunikazzjoni personali u tal-massa, għaliex it-teknoloġija li tintuża hija bbażata l-aktar fuq l-internet. Harsa hafifa lejn l-istatistika dwar l-użu tal-mezzi soċjali tal-midja turi li dawn huma mifruxa sew mad-dinja. Fl-2012 kien hemm iktar minn 900 miljun ruħ li kienu qed jużaw il-Facebook. F'Malta biss, ġew irreġistrati iktar minn 200,000 persuna li jużaw il-Facebook, li jfisser kważi nofs il-popolazzjoni lokali. Huwa kkalkulat ukoll li fuq YouTube qed jittellgħu madwar 48 siegħa ta' vidjow ġdid kull minuta.

Sakemm waqa' l-Hajt ta' Berlin fl-1989 il-protesti baqgħu sejrini madwar erba' xhur. Izda l-protesti li kkaratterizzaw ir-Rebbiegħa Għarbija fl-2011 ħadu inqas żmien minhabba l-mezzi tal-midja soċjali. Illum nagħrfu li ċ-ċittadini ta' dawn il-pajjiżi Għarab ma rvellawx minhabba Facebook jew Twitter, izda minhabba ħafna snin ta' oppressjoni u ċaħda tad-drittijiet fundamentali tagħhom. Facebook u Twitter wasslu biex ikun hemm bidla aktar mgħaġġla. F'pajjiżi oħra, YouTube kien strumentali biex jixxandru filmati b'xeni ta' masakri ta' bnedmin. Wieħed ukoll seta' jara l-effetti tal-midja soċjali fil-mewġa ta' protesti vjolenti li seħħew f'diversi pajjiżi tad-dinja meta ntweraw vidjow partikolari fuq YouTube, li l-Musulmani tant oġġezzjonaw għalih.

Mistoqsijiet

- Jeżistu **erba'** mezzi ewlenin ta' komunikazzjoni tal-massa.
 - Semmi liema huma dawn l-erba' mezzi ta' komunikazzjoni tal-massa.
 - Għaliex dawn jissejġu **komunikazzjoni tal-massa**? (6)
- Għaliex il-midja soċjali huma popolari u mifruxa mad-dinja? Agħti **ŻEWĠ** raġunijiet. (4)
- Il-mezzi ta' komunikazzjoni huma għodda qawwija. Spjega din is-sentenza billi tagħti **TLIET** eżempji. (3)
- F'pajjiżi li mhumx demokratċi, l-internet ta' spiss jiġi kkontrollat mill-Istat.
 - Spjega għaliex l-Istat jinforza dan it-tip ta' kontroll.
 - Semmi **TLIET** karatteristiċi ta' dittatorjat. (5)
- Spjega kif il-mezzi ta' komunikazzjoni jżidu l-globalizzazzjoni. (4)
- Taħseb li kull ma jintwera fuq l-aħbarijiet ikun dejjem veru? Agħti raġunijiet għat-tweġiba tiegħek. (3)

25 marka

Taqsim B: Aqra sew is-silta li ġejja u wara wieġeb il-mistoqsijiet KOLLHA dwarha.

Kull persuna mhix biss ċittadin ta' pajjiżha, iżda wkoll tad-dinja. Flimkien għandna responsabbiltajiet lejn xulxin u lejn id-dinja. Dan nagħmluh billi naqsmu l-ġid tagħna kif ukoll il-kompetenzi tagħna għerf li ksibna, nagħmlu xogħol volontarju, nesprimu ruġna għall-kawżi ġusti, nagħmlu l-karità u noffru l-appoġġ. Anke ż-żgħażaġh jistgħu jagħmlu differenza biex id-dinja tkun ferm aħjar. Iktar kemm il-bnedmin ikunu responsabbli, iktar ikun hemm ġustizzja soċjali.

Mistoqsijiet

1. Fisser il-frazzjiet li ġejjin:
 (a) **ċittadin globali**
 (b) **ġustizzja soċjali**
 (c) **xogħol volontarju.** (6)
2. Għaliex persuna tkun responsabbli lejn l-oħrajn u lejn id-dinja? Agħti **TLIET** eżempji biex turi kif persuna tista' tkun responsabbli lejn l-oħrajn. (5)
3. Mhux iċ-ċittadini kollha għandhom id-drittijiet li jisthoqqilhom. Spjega dan billi tagħti **ŻEWĠ** eżempji. (4)
4. Barra li huma ċittadini ta' pajjiżhom u tad-dinja, il-Maltin huma wkoll Ewropej. Semmi **TLIET** vantaġġi li ahna ngawdu bħala ċittadini Ewropej. (6)
5. Spjega r-relazzjoni bejn **valuri ċiviċi** u **ċittadinanza**. (4)

25 marka

Taqsim C: Wieġeb dawn il-mistoqsijiet KOLLHA li ġejjin.

1. X'tifhem bil-kelma **qgħad**? Semmi **TLIET** konsegwenzi li dan iħalli fuq is-soċjetà.

(5)

2. Spjega kif is-saħħa **mentali** u **soċjali** jistgħu jitjiebu.

(5)

3. Liema servizzi tas-saħħa jingħataw lill-anzjani u lill-persuni bi bżonnijiet speċjali?

(5)

4. Spjega kif il-kultura ta' pajjiż twassal għal identità nazzjonali unika.

(5)

5. Għaliex huwa importanti li jkun hemm bilanċ bejn ix-xogħol u l-mistrieħ?

(5)

25 marka

Taqsim D: Aghzel WIEHED minn dawn it-temi li ġejjin u iktib madwar 250 kelma dwaru fuq karta separata.

1. Spjega fid-dettall kif nistgħu nagħx b'mod responsabbli fl-oqsma tas-saħħa u l-konsum.
2. F'Malta sar żvilupp teknoloġiku fl-edukazzjoni, fil-mezzi ta' komunikazzjoni u fis-saħħa. Iddiskuti l-effetti li t-teknoloġija għabt magħha fuq hajjitna u fuq l-istil ta' hajja tagħna.
3. Iddiskuti kif nistgħu nużaw il-ħin liberu tagħna mhux biss għall-mistrieħ, iżda wkoll bħala mezz ta' żvilupp personali.
4. L-etika tax-xogħol, flimkien mad-drittijiet u d-dmirijiet, jagħtu d-dinjità lill-ħaddiem. Iddiskuti.

25 marka

Total: 100 marka